

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ

**ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ**

Матеріали міжнародного наукового семінару

8 жовтня 2015 року

Одеса
Фенікс
2015

УДК 338.43(063)
ББК 65.32я43
П 781

Рекомендовано до друку Вченою радою
Одеської національної академії харчових технологій
(протокол № 2 від 6 жовтня 2015 року)

П 781 Проблеми сталого розвитку агропродовольчої сфери в сучасних умовах та шляхи їх розв'язання: матер. міжнар. наук. семінару (8 жовтня 2015 р., м. Одеса) / Кафедра економіки промисловості Одеської націон. акад. харчових технологій. – Одеса: Фенікс, 2015. – 110 с.

У збірнику подано тези доповідей на міжнародному науковому семінарі. В них обґрунтовано теоретичні та методологічні засади сталого розвитку агропродовольчої сфери, висвітлено адаптивні стратегії розвитку харчових підприємств, напрями вирішення питання імпортозаміщення агропродовольчої продукції, розглянуто стан соціального середовища та екологічної складової агропродовольчої сфери, проаналізовано роль аграрної політики держави у забезпеченні сталого розвитку агропродовольчої сфери.

Для науковців, аспірантів, студентів економічних спеціальностей та фахівців галузі харчової промисловості.

ISBN 978-966-438- 946-1

УДК 338.43(063)
ББК 65.32я43

ISBN 978-966-438-946-1

© Одеська національна
академія харчових технологій, 2015
© Оформлення ПП «Фенікс», 2015

Охріменко І.В.

*д.е.н., професор, завідувач кафедри біржової діяльності
Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ)*

ІНТЕГРАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

В сучасній економічній літературі та господарській практиці терміном "інтеграція" охоплюється широка низка різноманітних економічних явищ та процесів зближення, пристосування, узгодження діяльності і навіть об'єднання підприємств та підприємців з метою стабілізації ринкового середовища та підвищення на цій основі результатів господарювання.

З точки інтеграційної стратегії підприємства надзвичайно важливо підкреслити, що інтеграційні процеси відіграють значну роль в удосконаленні організації сільськогосподарського ринку, але по кожній із її складових вона неоднакова. Зокрема, на становлення структури продовольчого ринку вони справляють досить відчутний вплив. Вертикальна інтеграція сприяє більш чіткому відокремленню продуктових підкомплексів як специфічних частин національного продовольчого комплексу. Продуктові ринки функціонують найбільш успішно на базі саме продуктових підкомплексів. Якщо підприємства продуктового підкомплексу інтегровані за схемою вертикальної та горизонтальної інтеграції, то цим самим створюються передумови і для прояву інших організаційних чинників і перш за все створення об'єднань виробників за ознакою, яка в зарубіжній практиці іменується професійною, але до профспілок не має ніякого відношення. Мова йде про об'єднання виробників окремих продуктів: цукрових буряків, молока, тварин певного виду та віку на м'ясо і т.д. Ці професійні об'єднання не є суб'єктами конкурентних відносин. Вони представляють і відстоюють інтереси виробників як в рамках інтегрованих структур, так і в рамках системи державного регулювання окремої галузі. Саме вони могли б на повну силу вимагати захисту вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції та продовольства, орієнтуючись на досвід країн Європейського Союзу. При цьому одночасно створюється чітко відокремлений канал передачі дії інструментів державного регулювання організаційних форм ведення виробництва, його обсягів та підтримки доходів виробників з метою стабілізації продуктових ринків [1].

Дуже велику роль відіграють інтеграційні процеси у створенні елементів ринкової інфраструктури, оскільки більшість із них є продуктом самоорганізації операторів ринку. Значення фізичної ринкової інфраструктури надзвичайно велике. Ринок як такий неможливо організувати за рахунок лише закликів, гасел чи навіть досконалої законодавчої бази. Фундаментальна ідея ринкової економіки – це ідея вільної конкуренції. Саме завдяки конкуренції ціни повною мірою виконують як стимулюючу, так і селективну функції. Для цього вони повинні формуватись лише під впливом попиту та пропозиції, що в свою чергу потребує не будь-якої, а певної технології обмінних процесів. Зокрема, торги повинні бути публічними і гласними та за наявності конкуренції

як з боку продавців, так і з боку покупців. Такого характеру їм і надає фізична ринкова інфраструктура: біржі, аукціони, ярмарки, оптові ринки, заклади дрібнооптової та роздрібною торгівлі. Всі елементи ринкової інфраструктури створюються самими товаровиробниками і лише в деяких випадках держава ініціює та частково фінансує ці процеси в стартовий період, продаючи потім свою частину власності. Об'єднання товаровиробників з метою створення та забезпечення функціонування ринкової інфраструктури і є не чим іншим як їх інтеграцією.

Ключове, вирішальне значення в наданні ринку соціальної орієнтації має його побудова, яка забезпечується вертикальною інтеграцією. Агропромислово-торгівельне виробництво має багато ланок: аграрних виробничих, транспортних, заготівельних, заготівельних з функціями зберігання, переробних, сервісних, торговельних та інших. Через них послідовно і проходить вироблена в сільському господарстві продукція на шляху до кінцевого споживача. За таких умов може існувати два принципово різних варіанти організації обмінних процесів: 1) продаж та купівля продукції суміжним ланкам з виходом на кінцевого споживача лише кінцевої торговельної ланки; 2) об'єднання всіх ланок агропромислового ланцюга і перетворення їх на своєрідного сукупного інтегрованого продавця кінцевого продукту кінцевому споживачеві (при цьому одна з ланок - переробна або збутова - бере на себе функції координації та узгодження діяльності всіх учасників агропромислового виробництва та збуту кінцевої продукції, тобто функції інтегратора).

Перший варіант більшою мірою властивий вільному ринку, другий – організованому. Саме другий варіант забезпечує біполяризацію ринку і відповідає сучасній світовій тенденції розвитку ринкових відносин. В такий спосіб забезпечується постійний потужний вплив кінцевого споживача на обсяги, якість та ціни на товари. Споживач диктує свої вимоги ринку, інтегрованому виробнику, всім ланкам агропромислово-торгівельного ланцюга і всі вони починають працювати на задоволення саме його потреб, а не суміжних ланок. Інтеграція, таким чином, стає інструментом цілеспрямованої організації сільськогосподарського ринку, наближає його до вимог соціально орієнтованої економіки. При цьому конкуренція концентрується на найважливішій ділянці – в зоні оцінок кінцевого споживача. Крім того, інтеграція виступає одночасно фактором стримування мультиплікаційного зростання цін кінцевого продажу, сприяючи підвищенню купівельної спроможності, становленню соціальних аспектів ринку без порушення економічних інтересів партнерів АПК.

Система установ персоніфікації продуктових ринків у формі міжпрофесійних (міжгалузевих) об'єднань забезпечує або істотно полегшує прийняття підприємством стратегічних управлінських рішень. Міжпрофесійні об'єднання повинні мати своїм завданням маркетинговий аналіз і маркетинговий прогноз відповідного продуктового ринку, організацію взаємодії товаровиробників із зарубіжними партнерами та забезпечення потенційного митного захисту. Рациональна побудова продуктових ринків на

принципах біполяризації сприяє істотному зменшенню ринкових ризиків, перетворюючи стихійне ринкове середовище на передбачуване і організоване. Формування установ ринкової інфраструктури докорінно поліпшує управління збутом та дохідністю підприємства. Крім того, міжпрофесійні об'єднання мають і представницькі функції захисту інтересів сільськогосподарських підприємств у владних структурах. Тому є всі підстави для висновку про те, що завдяки інтеграції сільськогосподарське підприємство одержує унікальну можливість свідомо і цілеспрямовано управляти ринковим середовищем [2].

Таким чином, найбільш раціональною може бути така інтеграційна стратегія сільськогосподарського підприємства, яка переслідує мету всебічної взаємодії з партнерами взаємопов'язаних ланок агропромислово-торгівельного ланцюга для нормалізації пропорцій міжгалузевого обміну та формування соціально орієнтованого цивілізованого аграрного ринку.

Цей висновок підтверджується світовою практикою. Наприклад, у Великобританії домінуючу роль на аграрному ринку відіграють вертикальні державно-кооперативні об'єднання по продуктах (так звані "Ради по збуту"), які практично монополюють закупівлі, переробку та оптову торгівлю основними видами сільськогосподарської продукції, одночасно здійснюючи і обслуговування фермерів. Специфічний метод вертикальної інтеграції був розроблений у Франції. Тут він базувався на трьох складових – кооперації, приватних харчових корпораціях та професійних союзах товаровиробників. Останнім надані напівдержавні функції контролю за обсягами та якістю виробленої продукції [3].

Таким чином завдяки інтеграції сільськогосподарське підприємство з пасивного спостерігача і прискіпливого аналітика економічного середовища перетворюється на творця зовнішніх умов свого функціонування.

Література

1. Данкевич Є.М. Міжгалузева інтеграція в аграрному секторі економіки: монографія / Є.М.Данкевич. – Житомир: Полісся, 2013. – 398 с.
2. Охріменко І.В. Визначення напрямів діяльності підприємства, маркетингової та інтеграційної стратегії / І.В.Охріменко // Інноваційна економіка. – 2011.– № 1 (20). – С. 3–6.
3. Управління розвитком підприємства в інтеграційних умовах: колект. монографія / [Г.С.Баламут та ін.]. – Дніпропетровськ: Біла К.О., 2014. – 323 с.

Пармакли Д.М.

*д.э.н., профессор кафедры экономики Комратский государственный университет
(Республика Молдова)*

К ВОПРОСУ ЖИЗНЕСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Сельскохозяйственные угодья Республики Молдова расположены в зоне рискованного земледелия, эпицентром которого является южная зона страны, в частности, АТО Гагаузия.

ЗМІСТ

Тематичний напрям 1

Теоретичні та методологічні засади сталого розвитку агропродовольчої сфери

Кирилюк І.М., Чвортко Л. А.

Особисті селянські господарства: місце і роль у продовольчому забезпеченні країни.....3

Немченко В.В., Немченко Г.В.

Проблеми сталого розвитку АПК України в умовах системної кризи.....6

Павлов О.І.

Руралістичні засади сталого розвитку агропродовольчої сфери України.....8

Прокопенко К.О.

Цінові відносини в аграрному секторі в контексті забезпечення сталого розвитку.....11

Самофатова В.А.

Економічна сутність сталого розвитку агропродовольчої сфери України.....15

Тематичний напрям 2

Адаптивні стратегії розвитку харчових підприємств України

Берегова Т.А.

Особливості формування стратегії розвитку підприємств м'ясопереробної промисловості.....18

Валявський С.М.

Адаптація підприємств цукрової промисловості до умов світового ринку21

Ганусін С. Л.

Шляхи інтеграції харчових підприємств України до продовольчого ринку ЄС.....24

Крисанов Д. Ф.

Адаптація підприємств харчової промисловості України до європейського нормативного простору27

Кулаковська Т.А.

Регулювання на ринках агропродовольчої продукції.....31

Охріменко І.В.

Інтеграційна стратегія сільськогосподарського підприємства.....36

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ
СФЕРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ШЛЯХИ ЇХ
РОЗВ'ЯЗАННЯ**

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО СЕМІНАРУ
8 жовтня 2015 року

Друкується в авторській редакції.
Відповідальність за інформацію, викладену в
публікаціях, несуть автори.

Підписано до друку 13.10.2015.

Формат 60x84/16. Обл.-вид.арк. 6,5. Ум.-друк. арк. 6,6.

Папір офсетний. Друк на дуплікаторі. Зам. № 1510-09.

Видано і віддруковано ПП «Фенікс»

(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).

Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25. Тел. (048) 7777-591.

www.law-books.od.ua